

Påverkas rapporteringen?

En studie om självcensur inom journalistiken

Av: Tove Hiitti & Lina Dahlberg

Handledare: Malin Picha Edwardsson
Södertörns högskola | Institutionen för Samhällsvetenskaper
Kandidat 15 hp
Journalistik | Vårterminen 2024

Abstract

Den här uppsatsen undersöker hur åtta journalister vid lokala medieföretag i Sverige påverkas av hot och hat i sitt yrke och hur de ser på självzensur. Åtta journalister från olika lokalmedier runt om i Sverige har intervjuats genom kvalitativa intervjuer och resultatet visar att kvinnliga journalister upplever mer frekventa och allvarliga hot jämfört med sina manliga kollegor, men det rapporterades inte om fysiskt våld direkt relaterat till deras yrke.

Journalisterna visade generellt brist på rädsla för konflikter eller repressalier trots näthat och skrämmande situationer. De betonade sitt åtagande för den journalistiska integriteten och korrektheten. De visade också en stark vilja att undvika självzensur och upprätthålla journalistikens etik och pressfrihet, även när de erkände potentiella påtryckningar från arbetsgivare eller externa krafter. Sammanfattningsvis belyser studien det komplexa samspel mellan journalistikens integritet, yttre påtryckningar och det förändrade medielandskapet och ger insikt om utmaningarna och möjligheterna som journalisterna står inför i dagens samhälle.

Nyckelord:

Självzensur, journalistik, hot och hat, trakasserier, journalist, sociala medier

Förord och tack

Vi vill börja tacka alla åtta journalister som har ställt upp i vår studie, och deltagit i våra intervjuer. Det var mycket lärorikt och viktigt att få höra era berättelser kring det svåra ämnet om självcensurens påverkan inom journalistiken. Det betyder mycket för oss att ni delade med era tankar och åsikter om detta ämne, som gav oss möjligheten att forska vidare om självcensurens problematik som finns. Utan er hade det inte varit möjligt för oss att genomföra studien.

Vi vill även rikta ett riktigt stort tack till vår handledare Malin Picha Edwardsson. Med den hjälp som vi fick vägledde Malin oss och såg till att vi höll i samma röda tråd genom hela vår uppsats, och slutligen såg till att vi kunde ro i land och färdigställa vår uppsats. Med peppande och motiverande ord var du till stort stöd för oss i skrivandet.

Med vänliga hälsningar

Lina Dahlberg & Tove Hiitti

1.	Inledning.....	5
2.	Bakgrund.....	6
3.	Syfte & frågeställning	8
4.	Tidigare forskning.....	8
4.1.	Självzensur	8
4.2.	Hot och hat	9
4.3.	Hot och hat internationellt.....	11
5.	Teorier.....	12
5.1.	Gatekeeping teori	12
5.2.	Agenda setting-teorin.....	13
5.3.	Deontologisk teori	14
6.	Metod	14
6.1.	Kvalitativ intervjustudie	14
6.2.	Semistrukturerade intervjuer.....	15
6.3.	Urval	15
6.4.	Metodkritik	17
7.	Resultat.....	18
7.1.	Upplevelser av hot och våld skiljer sig mellan män och kvinnor.....	18
7.2.	Ingen rädsla för konflikter eller repressalier.....	19
7.3.	Otydlighet kring externa påtryckningar och politiskt tryck.....	20
7.4.	Upplever ingen självzensur eller känslor av tvång.....	21
7.5.	Viktigt med journalistikens integritet och trovärdighet.....	21
7.6.	Respekten för yttrandefrihetens lagar och framtidens utsikter	22
8.	Analys	23
9.	Slutsatser och diskussion.....	26
9.1.	Hur påverkar hot och hat journalisters vardag i åtta undersökta lokalmedier?.....	26
9.2.	Hur upplever journalisterna att yrkesrollen påverkas?.....	26
9.3.	Hur upplever journalisterna att de påverkas individuellt?	26
9.4.	Hur ser journalisterna i studien på problemet med självzensur?	27
9.5.	Begränsningar i studien	27
9.5.	Förslag till vidare forskning	27
10.	Referenser	28
11.	Bilagor.....	29
11.1.	Intervjufrågor.....	29
11.2.	Missivbrev	30
11.3.	Samtyckesblankett.....	31

1. Inledning

Är självcensur bland journalister vanligt förekommande idag? Vid vilken punkt i nyhetsprocessen är risken för självcensur närvarande och på vilka grunder? Hur upplever journalister att riskerna för självcensur påverkar deras yrkesroll? Skiljer sig självcensuren åt beroende på journalisternas arbetserfarenhet eller ålder? Det är frågor som aktualiserats i takt med digitalisering, desinformation, kärvare ekonomiska förutsättningar för journalistisk verksamhet och förändrad lagstiftning. Forskning och samhällsdebatt pekar på att tendensen går mot ökad självcensur (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 7).

I en rapport från Brottsoffermyndigheten (2021) beskrivs hur digitaliseringens framväxt har förstärkt journalisternas tendens mot självcensur genom ökad omedelbar feedback från sociala medier, vilket kan leda till att journalisterna blivit mer försiktiga i sin rapportering, för att undvika polarisering eller negativ kritik (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 7-8).

De utsatta yrkesgrupperna som riskerar självcensur är de som är viktiga för att upprätthålla vår demokrati, inklusive journalister. Främst de personer som lyfter frågor som baseras på fakta, bevakning, kunskap och debatt som kan förstärka perspektiv kring exempelvis invandring, jämställdhet och feminism. Studiens författare, skriver att yrkesgrupper som har sådan stor betydelse för Sveriges demokrati censurerar sig själva i högre utsträckning för att undvika hat och hot (Brottsoffermyndigheten, 2021).

Hur journalisterna själva upplever självcensur är en fråga som vi ämnar utforska i denna uppsats. Anser journalister att självcensur är mer utbredd idag än tidigare? Bedriver de själva någon form av självcensur och i så fall i vilka sammanhang? Genom att undersöka dessa frågor syftar undersökningen till att skapa en djupare förståelse för hur självcensur inte bara påverkar journalisternas individuella yrkesövning, utan även den demokratiska diskursen och samhället i stort. Det är ett ämne som inte bara rör dem som yrkesmässigt arbetar med nyhetsjournalistik, utan alla som är beroende av journalistikens produkter för att få förståelse och kunna navigera i världen runt omkring dem. Uppsatsen är avsedd att undersöka de inre och yttre faktorerna som påverkar fenomenet, samt de potentiella orsakerna till dessa

handlingar eller frånvaro av dem. Genom den kvalitativa forskningen och metodologiska ansatsen med semistrukturerade intervjuer strävar denna undersökning efter att ge en djupare bild av självcensuren i vårt moderna medielandskap och hur de påverkar journalistiken som yrke och individuellt.

2. Bakgrund

I dagens samhälle utgör journalister en central del av det offentliga rummet, och deras arbete och närvaro påverkar samhället på många sätt. Genom sin rapportering och sina analyser fungerar de som förmedlare av information och opinionsbildare, och deras närvaro är av stor vikt för demokratin. I och med den ökade digitaliseringen och användningen av sociala medier har journalister blivit ännu mer synliga och offentliga. Samtidigt har detta öppnat upp för en ökad risk för hot och hat riktat mot dem (Löfgren Nilsson, 2016).

Näthat kan göra att människor hellre avstår från viktiga diskussioner än deltar i dem. De som blir speciellt utsatta för näthat är yrkesgrupper som är viktiga för demokratin. Ett utbrett problem är hot och hat mot personer som är viktiga för att upprätthålla demokratin, som till exempel journalister. Näthat kan göra att människor avstår från diskussioner, och viktiga samhällsfrågor kan komma i skymundan på grund av detta problem (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 7).

Enligt Brottsoffermyndigheten (2021) har ett stort antal människor som har blivit utsatta för hot och hat på nätet valt att självcensurera sig själva. Under våren 2021 gjordes en enkät som riktade sig till ett representativt urval av personer boende i Sverige från åldern 16 år och uppåt. I denna enkät är det över majoriteten som har blivit utsatta för näthat, och över 80 procent har valt att självcensurera sig själva (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 9-11). Utifrån denna rapport vill vi jämföra och se hur situationen ser ut bland journalister som vi intervjuar

Näthat är ett allt vanligare fenomen, där journalister ofta hamnar i skottlinjen för påhopp och kränkningar. Det är relevant att utforska och diskutera om denna ökade synlighet och tillgänglighet för journalister i det digitala rummet påverkar deras arbete och välmående. Genom att vara medvetna om de risker och utmaningar som de möter kan vi arbeta mot att

skapa en tryggare och mer respektfull miljö för journalistiken och det offentliga samtalet i stort. Att reflektera över och adressera dessa frågor är avgörande för att bevara och främja pressfriheten och det demokratiska samtalet i dagens samhälle (Löfgren Nilsson, 2016).

Att undersöka hur hot och hat påverkar journalister i deras yrkesroll väcker stort intresse för oss som studerar journalistik. Vi vill få större förståelse för hur självcensuren ser ut i branschen, och få en bättre uppfattning om hur journalisters arbetsuppgifter påverkas av hot och hat.

Enligt Brottsoffermyndigheten (2021) pekar studien ”Näthat och självcensur – det nya normala?” på att personer som har blivit utsatta för hot och hat på nätet ökade självrapporterade självcensuren avsevärt. 84 procent av de personer som deltog i studien hade avstått från att publicera på internet och 87 procent hade anpassat hur de uttrycker sig på sociala medier för att undvika konsekvenser såsom hot och hat. Av dessa, vars hälsa och välmående påverkades negativt, ökade självcensuren ytterligare. Enligt studien var personerna som oftast riskerade att utsättas för näthat främst de utsatta grupperna, såsom kvinnor, hptq-personer eller personer med utländsk härkomst (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 12).

3. Syfte & frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur hot och hat mot journalister påverkar vad de rapporterar om. Genom studien vill vi lyfta fram journalisternas erfarenheter av hur de har hanterat själv censur, bakomliggande orsaker till detta samt om digitaliseringen har påverkat journalisternas själv censur. Syftet är att genom intervjuer utforska journalisters upplevelser av fenomenet själv censur, huruvida det har ökat på senare tid, hur det tar sig uttryck och hur de själva hanterar det.

Frågeställningar:

Hur påverkar hot och hat journalisters vardag i åtta undersökta lokalmedier?

- *Hur upplever journalisterna att yrkesrollen påverkas?*
- *Hur upplever journalisterna att de påverkas individuellt?*
- *Hur ser journalisterna i studien på problemet med själv censur?*

Genom att intervjua åtta journalister kommer vi att se om det finns några mönster i intervjupersonernas svar. I intervjuerna kommer vi att fokusera på hot, hat och själv censur, och se hur detta påverkar journalisterna i deras yrkesroll.

4. Tidigare forskning

4.1. Själv censur

Begreppet själv censur har historiskt sett länge tillämpats av journalister där deras vilja är att motverka bestraffning och frustration från regeringen, olika företag och makthavare.

Internationellt ser själv censur olika ut beroende på hur mycket hot och hat journalisten får utstå. Konfliktdrabbade länder där hot och hat sker i en högre utsträckning bland journalister finns en ökad själv censur.

Själv censuren varierar mellan olika länder och beror på de lokala förhållandena och levnadssituationerna, ämnena som uppfattas som känsliga i en region kan vara acceptabla att prata om i en annan. Journalisterna anpassar sitt material för att undvika trakasserier och hot från bland annat kriminella grupper, politiska aktörer, myndigheter och företag.

I diktaturer och halvdemokratiska länder, som Jemen, Nordkorea och Etiopien, tenderar journalister att självcensurera för att undvika att hamna i fängelse. Även i de demokratiska länderna, som USA, kan olika former av påtryckningar från staten leda till självcensur, som drivs av rädsla för arbetslöshet eller fysiska hot (Yesil, 2014).

Självcensurering inom journalistiken har många bakomliggande faktorer. Bristande säkerhet är en av anledningarna till självcensur. Det finns många olika typer av censur, när det handlar om kritiska frågor kan det skapa en svårighet hos journalister beroende på hur utfallet kan bli om man skriver om en känslig fråga. Känsliga frågor inom samhällsområden som handlar om sociala och politiska frågeställningar kan i slutändan leda till hot och hat mot journalister, då journalister har lyft upp känsliga ämnen som berör människor. Därmed kan detta skapa en viss försiktighet hos journalister som avstår från att publicera för sin egen säkerhets skull, och det blir enklare för journalister att undvika konflikter genom att avstå att publicera om känsliga ämnen (Carlsson och Pöyhtäri, 2017, s. 12).

4.2. Hot och hat

I en studie av Löfgren Nilsson och Örnebring (2016) undersöktes hot och näthat riktat mot journalister i Sverige - ett demokratiskt land. Forskarna genomförde en webbundersökning med 16 intervjufrågor som var uppdelade i tre ämnen för att utforska effekterna och omfattningen av trakasserier gentemot journalister. Forskarna noterar att våld och trakasserier mot journalister oftast studeras i de icke-demokratiska länderna med auktoritära regimer. I de västerländska länderna, som exempelvis Sverige, är det få empiriska studier om detta ämne. Resultatet visade att ungefär en tredjedel av svenska journalister upplever hot och trakasserier i kommentarsfält på sociala medier. Det vanligaste sättet att ta emot hot och trakasserier var via e-post, men även sociala medier generellt. Män är utsatta för trakasserier i högre grad än kvinnor enligt deras studie, fast förväntningen var att kvinnor skulle vara mer utsatta. De vanligaste ämnena som utlöste hot och hat var främst jakt, invandring, feminism, rasism och globala konflikter. Hot och hat leder till att journalisterna självcensurerar sig, vilket påverkar deras arbete negativt menar Löfgren Nilsson & Örnebring (2016).

I studien Carlsson och Pöyhtäri (2017) är internet en av anledningarna till självcensur. Det framgår att även om internet skapar möjligheter för journalistiken, så ökar även risken för digitala hot och attacker. Även i de "säkra" länderna där journalisterna inte behöver vara rädda för mord eller kidnappning på grund av sitt arbete, så upplever de allt i en högre grad att de blir måltavlor för hot på nätet, men också kvinnofientliga eller rastiska övergrepp. Och detta kan ha en skrämmande effekt hos journalister (Carlsson och Pöyhtäri, 2017).

I studien av Löfgren Nilsson och Örnebring (2016) framgår att de vanligaste hoten innefattade förföljelse eller sexuella hot eller dödshot, vilket påverkade journalisterna psykiskt och tenderar att leda till självcensur. Cirka en tiondel av journalisterna övervägde att säga upp sig från sitt arbete på grund av hoten de gick. Vissa tog till sig skyddsåtgärder och en tredjedel polisanmälde hoten. En del undvek sociala medier eller stängde av deras offentliga kommentarsfält på sina kanaler som en reaktion på trakasserierna och hoten. Detta visar hur näthat och hot motverkar den journalistiska pressfriheten som kan leda till självcensur (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016).

Enligt undersökningen "Hot och hat mot journalister 2019" av Monica Löfgren Nilsson (2019) pekar en av anledningarna till självcensur på nedsättande kommentarer. Hennes studie pekar även på att drygt två av tio utsatta journalister har undvikit rapportering eller bevakning inom vissa områden eller ämnen på grund av risken att få sådana kommentarer. Det vanligaste hotet är fysiskt våld, medan de kvinnliga journalisterna särskilt utsätts för hot om sexuellt våld. Cirka 70 procent av journalisterna upplever kränkande kommentarer, men det skiljer sig beroende på kompetens. Trakasserierna och hoten som främst sker via mejl och sociala medier påverkar både yrkeslivet och det privata livet. Av de utsatta journalisterna visar studien att över 40 procent undvikit att bevaka vissa ämnen och över hälften har upplevt rädsla efter att ha tagit emot hot. Cirka en tredjedel har vidtagit åtgärder för att skydda sig, det vanligaste förekommande är att byta telefonnummer och polisanmäla (Löfgren Nilsson, s. 2).

4.3. Hot och hat internationellt

Det finns många exempel på hur journalister världen över utsätts för hot och våld. Enligt studien Carlsson och Pöyhtäri (2017) framkommer det att från 22 mars 2015 till 21 mars 2016 miste tolv journalister livet i attacker i Afghanistan, vilket var den största dödssiffran under en tolv månadersperiod. En känd händelse som tas upp i studien var när den amerikanske fotografen David Gilkey och hans tolk, Zabihullah Tamanna, dödades i en talibanattack. Effekten av detta var att många journalister valde att lämna landet och de delar en gemensam orsak - bristande säkerhet som allvarligt påverkar journalisterna och den höga hotnivån. Carlsson och Pöyhtäri hävdar i sin studie att journalisterna känner sig utsatta och hotade från flera håll, främst talibanerna, maffian, regeringen och soldaterna. Situationen är inte unik för Afghanistan utan har paralleller i andra konflikthärjade länder som Irak, Syrien och Pakistan. (Carlsson och Pöyhtäri, 2017, s. 81).

Trots att Afghanistan har garanterad yttrandefrihet i grundlagen ser inte många journalister en framtid för fri media och journalistik där. Det finns flera anledningar till denna brist på hopp för framtiden. Utifrån flera tidigare rapporteringar råkar journalister illa ut på grund av sitt arbete som journalister. En ledande organisation som heter NAI4 rapporterar om kränkningar av journalisters rättigheter. Det redovisas om journalister som blir mördade och misshandlade. Ett exempel är när två journalister från en ledande TV-station blev misshandlade av polis när journalisterna ville göra en intervju med en minister. Ett ytterligare exempel som finns är när en lokal korrespondent blir misshandlad av säkerhetsmän i Helmandprovinsen. Detta framställer ungefär vad afghanska journalister ställs mot. Makthavare i Afghanistan vidtar åtgärder för att neutralisera journalister genom att erbjuda dem politiska positioner. Det har skett att makthavare övertygar kritiska journalister att ge en vinklad rapportering i makthavarens fördel, därmed göms mörka fläckar. Detta medger journalister i Afghanistan är en enkel väg ut ur en svår situation. Rädsla och risker hos oberoende reportrar och medieinstitutioner som rapporterar om händelser om förtryck som olika makthavare utgör innebär att utsätta sig för en allvarlig risk. Till följd av detta är självcensur utbrett (Carlsson och Pöyhtäri, 2017, s. 81-82).

5. Teorier

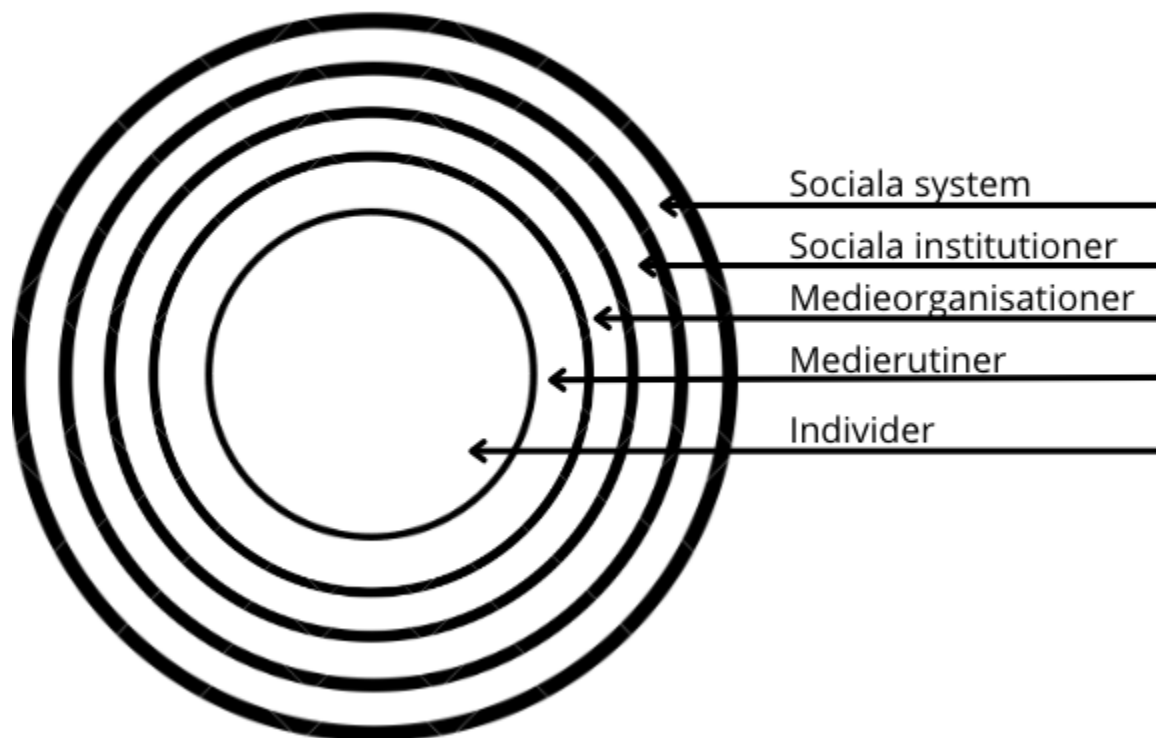
I nedanstående kapitel kommer relevanta och tillämpbara teorier att introduceras, vilka utgör en grundläggande del av vår studie. Dessa teorier kommer att bidra till en ökad förståelse för ämnet och kommer att vara användbara för att analysera och tolka våra resultat. Vi kommer att använda oss av tre huvudsakliga teorier för att besvara våra forskningsfrågor. Det är gatekeeping-teori, agendasetting-teori och deontologisk teori.

5.1. Gatekeeping teori

Gatekeepingteorin handlar om processen som sker när information filtreras och inte når ut till medborgarna. När denna typ av process uppstår fungerar journalisterna som en grindvakt mellan informationen och medborgarna. Det finns två särskilda styrfält inom nyhetsmedier som journalisterna måste ta hänsyn till inom nyhetsurvalet. Å ena sidan ingår betydelse, det vill säga nyhetsinnehåll med viktig information som allmänheten behöver få veta. Å andra sidan av styrfältet ingår intresse, det vill säga journalistiken ger publiken de nyheter som publiken vill läsa om, men som nödvändigtvis inte behöver vara viktig för samhället att veta (Strömbäck, 2019, s. 177-178). Teorin kommer vi att använda oss av när vi har sammanställt alla intervjuer och ser hur journalisterna filtrerar sina nyheter och varför.

Inom gatekeepingteorin tar vi hjälp av en hierarkisk modell (se figur 12.1) där vi analyserar och ser hur nyhetsurval sker inför kommande publicering. Med hjälp av denna modell kan vi ta reda på när och i så fall hur självcensuren påverkas inför en publicering. I denna hierarkiska modell börjar det med att en journalist inom media har egna värderingar och åsikter om vad som ska publiceras.

För att agera utifrån journalisternas professionella yrkesroll följer journalisterna rutiner och normer i nyhetsarbetet. Nästa steg handlar om hur medieorganisationerna med sin uppbyggnad, sina resurser och sin policy kring medias påverkan, fattar beslut som sedan leder till publicering. Parallellt med detta sker det samspel med andra sociala institutioner. Till sist kan detta leda till en påverkan av det sociala system som gäller i bevakningsområdet (Strömbäck, 2019, s. 172-173).

Figur 12.1. Hierarkisk modell med koppling till gatekeeping. (Baserat på Strömbäck, 2019, s. 172.)

5.2. Agenda setting-teorin

Agenda setting-teorin fokuserar på vilka frågor och ämnen som får mest uppmärksamhet i medierna och hur det påverkar den allmänna opinionen. För att besvara våra forskningsfrågor kan vi analysera hur medierna formar uppfattningen om journalisternas ansvar och beslut, genom att identifiera de associationer och attribut som kopplas till journalister i samband med självcensur. Och om, ifall det finns journalister som avstår från att publicera på grund av självcensur, kan vi tillämpa denna teori för att kartlägga hur dessa konsekvenser framställs och kommuniceras i medierna (Shehata, 2019, s. 338-339).

5.3. Deontologisk teori

Deontologisk teori, även kallad pliktetik, innebär att handla utifrån plikter och moraliska skyldigheter. Mia-Marie Hammarlin & Susanne Wigorts Yngvesson beskriver att inom journalistiken betonas vikten av sanning som den övergripande principen som ska eftersträvas. Journalisten bör enligt pliktetiken inte ljuga eller undanhålla sanningen oavsett dennes motiv. Författarna tar upp begreppet konsekvensneutralitet, som beskrivs som att nyhetsförmedlaren bör förhålla sig neutral till de som gynnas eller drabbas av en relevant och sann nyhet. Ett annat begrepp som också tas upp i kapitlet är det sociala ansvaret, som beskrivs som att journalister bör ta ansvar för konsekvensen av sina handlingar. Det kan röra sig om att avstå att publicera vissa nyheter för att uppnå specifika mål. Genom att använda pliktetiken och adressera dessa begrepp för att besvara våra forskningsfrågor kan vi fokusera på att analysera och förstå hur journalister praktiserar och uppfattar självrensning utifrån sina moraliska plikter. Vi kommer att undersöka hur journalisternas plikter påverkar deras beslut att rapportera eller avstå från vissa ämnen, alltså ifall de väljer att rapportera om det som yrket kräver enligt sina plikter, eller om de avstår (M.-M. Hammarlin & S. W. Yngvesson, 2019, s. 90-93).

6. Metod

I detta avsnitt presenteras studiens metod, som bygger på en kvalitativ intervjustudie med ett semistrukturerat tillvägagångssätt. Därefter ges en redogörelse för det valda urvalet. Slutligen diskuteras metodkritik i avsnittet.

6.1. Kvalitativ intervjustudie

En kvalitativ metod har som huvudfokus att fokusera på meningarna och innebörden istället för statistiskt verifierbara samband. Metoden handlar främst om att förstå hur människor, i detta fall våra intervjupersoner, skapar mening i tillvaron och konstruerar sin världsbild. Kvalitativ forskning har tendensen att vara tolkande och komplex och den strävar efter att visa verklighetens komplexitet och nyansrikedom snarare än att korta ner den till enklare

samband. I den kvalitativa metoden använder forskaren en tolkning för att få en generell förståelse av ett fenomen, men inte nödvändigtvis en subjektiv process. Snarare handlar det om ett bidrag till ökad förståelse av komplexa sociala sammanhang (Alvehus, 2019, s. 20-22).

Med denna metod vill vi intervjua journalister, för att ta reda på hur de som individer upplever hat och hot och självcensur i sitt yrke. Genom att djupdyka i ämnet kommer vi att undersöka journalisternas tidigare erfarenheter och forska om deras perspektiv och åsikter kring självcensur.

Med den kvalitativa metoden kan vi ta reda på journalisternas känslor och kring ämnet självcensur, då journalisterna är våra huvudpersoner i vårt arbete som kopplas till hur de agerar i sin yrkesroll.

6.2. Semistrukturerade intervjuer

Vi kommer att utgå utifrån semistrukturerade intervjuer, då vi kommer att ha färdiga öppna frågor med breda teman som intervjun kommer att centreras kring. Detta kan leda till att journalisterna som intervjuas har en större möjlighet att påverka intervjuens innehåll. Därmed kommer vi att vara extra aktiva i lyssnandet och komma med följdfrågor beroende på vilka svar som journalisterna ger (Alvehus, 2022, s. 114).

6.3. Urval

Materialet består av intervjuer med åtta svenska journalister i lokala medieföretag. Målet var att försöka ha ett jämnt antal män och kvinnor. Av de journalister som vi fick tag på var tre kvinnor och fem män i olika åldrar. Vi utgår ifrån ett strategiskt urval (Karlsson, Johansson, 2019, s. 179). Vi valde medvetet ut vilka intervjupersoner som fick vara med i undersökningen. Fyra av journalisterna har en längre erfarenhet i branschen med 12–15 år och de fyra andra har kortare erfarenhet i branschen med 1–3 år. Urvalet gjordes för att få ett bredare perspektiv på vår undersökning. Vi valde ut aktiva journalister runt om hela landet. I vår studie har vi journalister från den nordligaste delen till den sydligaste delen av Sverige.

Detta är en översiktlig mall över intervjupersonerna med deras fiktiva namn. Vi respekterar intervjuobjektens deltagande i studien och för att inte avslöja deras identitet har vi valt att ersätta deras namn med fiktiva namn.

Namnval och intervjupersoner:

- **Fiktiv namn:** Nils
- **Yrkestitel:** Reporter

- **Fiktiv namn:** Anders
- **Yrkestitel:** Reporter

- **Fiktiv namn:** Erika
- **Yrkestitel:** Chefredaktör

- **Fiktiv namn:** Sofia
- **Yrkestitel:** Reporter

- **Fiktiv namn:** Viktoria
- **Yrkestitel:** Reporter

- **Fiktiv namn:** Lucas
- **Yrkestitel:** Chefredaktör

- **Fiktiv namn:** Melker
- **Yrkestitel:** Reporter

- **Fiktiv namn:** Mats
- **Yrkesroll:** Reporter

6.4. Metodkritik

Ämnet självinsur kan enligt många upplevas som känsligt vilket resulterade i att vi inte fick den respons som vi förväntade oss efter att ha skickat iväg missivbrev. Det var svårt att få tag på intervjupersoner inom den tidsram vi hade på oss.

När vi skickade ut missivbrev via e-post fick vi tag på två intervjupersoner som kunde ställa upp på intervju. Utifrån dessa två journalister, skickade vi e-post till ytterligare arton journalister som inte svarade. Detta kan ha berott på att många av våra intervjufrågor uppfattades som känsliga eller personliga.

Även för de personer som valde att ställa upp för intervju, fanns det vissa frågor som de valde att avstå från, med all respekt. Vissa personer ville eller kunde inte besvara vissa följdfrågor som inte ingick i intervjuguiden. Detta berodde antingen på att det rörde sig om pågående ärenden eller att frågorna ansågs för personliga.

När tiden gick utan att vi fick svar försvann många timmar i ”väntan” på att intervjupersoner skulle ställa upp. Därmed skickade vi ut ytterligare trettio missivbrev. Vi ändrade lite i vårt missivbrev, och gjorde det tydligt med fetmarkerad text att vi behövde svar snarast. Resultatet av andra vändan med utskicket missivbrev fick vi slutligen tag på ytterligare sex journalister som kunde ställa upp på intervju.

Genom valet av den metoden kvalitativa intervjuer fick vi goda förutsättningar till att inhämta nyttig information till studien. Valet av metoden passar våra forskningsfrågor bäst då forskningsfrågorna grundar sig i att ta reda på människors erfarenheter och upplevelser.

Utifrån kvalitativa intervjumetoden ombeds intervjupersonerna berätta med sina egna ord i sina svar på våra frågor, och ge oss kunskaper i det ämnet som vi undersöker. Kvalitativa intervjuer gav oss möjligheten att forma och samtidigt ha ett öppet samtal med intervjupersonerna. Vi som intervjuade lyssnade noggrant på de svar vi fick på våra frågor, som därmed kunde leda till följdfrågor. Dessa följdfrågor var viktiga, då de gav oss en mer ingående kunskap och djupare förståelse i journalisternas erfarenheter (Ekström & Johansson, 2019, s. 101-102).

7. Resultat

7.1. Upplevelser av hot och våld skiljer sig mellan män och kvinnor

Upplevelserna av hot och våld gentemot intervjupersonerna skiljer sig mellan män och kvinnor. Männen uppgav att de inte tog det på lika stort allvar som kvinnorna gjorde. Det var också tydligt att alla journalister som intervjuades var eniga om att de aldrig har fått hot i form av fysiskt, utan att det främst har varit via mejl, brev eller digitalt.

Både ja och nej, jag har ju skrivit en hel del om kriminella gäng och liknande och när man väl är ute bland de här kriminella gängen där de befinner sig så är de väldigt noggrann med att påpeka att de vet vem jag är, som att säga ”det är du”.
(Nils)

Personen har upplevt att kriminella gäng har visat att de känner till hans identitet och att detta inte har påverkat honom i hans rapportering.

Svaren skiljer sig mellan män och kvinnor. Erika beskriver att hon får stå ut med mycket hot, hat och trakasserier som i de flesta fall bör anmälas. Hon betonar att hon inte varit med om något våld.

”Du ska råka illa ut för alla kommer tappa sina jobb”, ”slicka rumpa”, ”vi ska stämma dig, du har kostat oss mycket pengar” är några av kommentarerna som jag har fått. Kvinnor är mer intressanta att utsätta än män.” (Sofia)

Kvinnorna har fått många kommentarer under sina år som journalister och berättar att generellt sett är det fler kvinnor som får stå ut med dessa trakasserier och hot än män. De vanligaste och mest allvarliga hoten kvinnorna hade utsatts var främst hot om våld och sexuellt våld.

Männen tenderade att besvara frågorna om sina upplevelser som att de inte fick ta emot hot och hat, de betonade att det främst var elaka mejl och brev.

”Under tiden jag arbetade med opinionsbildande, fick jag flera hot. Framförallt genom e-post, aggressiva mejl. Jag fick bland annat ett brev med mitt ansikte på som skulle skrämma mig.” (Lucas)

”Dels har jag fått mindre trevliga mejl, noga med att det inte är något hot, men snarare att jag är dålig på mitt jobb. Spridits rykten om mig som inte är sanna, det är personligen svårt att bemöta sådana möten. Via mejl och sociala medier främst.” (Melker)

”Obekvämt kan det ju vara men inte hot, det finns andra som inte begriper sig på vilken roll man har.” (Mats)

7.2. Ingen rädsla för konflikter eller repressalier

Alla intervjupersonerna var eniga om att de inte har censurerat sig själva på grund av rädsla för konflikter eller repressalier. De flesta har upplevt hatiska kommentarer, men trots det är alla överens om att de inte har låtit det påverka sin rapportering eller publicering. Även om alla var överens om att de inte hade censurerat sig, konstaterades det att många upplevde en oro och osäkerhet, men att de inte lät detta påverka sin yrkesroll.

Intervjupersonerna betonade vikten av korrekt fakta i sitt arbete och att medieetik är viktigt. Tillsammans är det tydligt att alla intervjupersoner eftersträvar att leverera en objektiv rapportering och inte låter rädslan styra sitt arbete.

”Jag har aldrig varit med om någon självcensurering för mig eller någon reporter för att det ska bli trubbel eller obehagligt på något sätt, utan vi jobbar medieetiskt.” (Nils)

”Nej. Jag försöker att undvika filtrera eller censurera, viktigt med rätt fakta, där man kan bemöta kritiken, förebygga mindre stormar, både de jag skriver själv och som redaktör, förebygga reaktioner men inte stoppa publiceringar.” (Erika)

Viktoria berättade att vid vissa tillfällen hade hon anpassat sitt språk för att undvika känsliga reaktioner eller att personer råkar illa ut.

”Jo, det kan hända att jag inte använder det mest braskande hårdvinklade språket och att jag skriver lite mer nedtonat.” (Viktoria)

En av intervjupersonerna berättade om en händelse där personen valde att ta bort sitt namn som författare i en artikel genom att skicka nyheten vidare till en arbetskollega som istället skrev dit sitt namn. Intervjupersonen betonade att detta skedde av orsaken att personen inte ”orkade” ta emot mer hat, då nyheten tidigare hade väckt mycket uppmärksamhet.

7.3. Otydlighet kring externa påtryckningar och politiskt tryck

De flesta av intervjuobjekten betonade vikten av medieetik och försökte att undvika att låta de externa påtryckningarna påverka deras publiceringsbeslut. Många av personerna markerade att de inte censurerar information och att deras främsta fokus låg på att säkerställa att publicerad information är korrekt och relevant. Erika och Lucas betonade att det är viktigt att hålla sig till de journalistiska spelreglerna.

Generellt så visar citaten nedan att deltagarna i studien försökte navigera genom externa påtryckningar genom att följa de etiska riktlinjerna och hålla sig till sitt uppdrag att rapportera opartiskt och korrekt.

”Jag blir mer triggad av att fortsätta gräva i arga reaktioner. Ofta är ju en arg reaktion ett tecken på att det kanske finns mer att ta i.” (Nils)

”Det där tycker jag inte att ni ska publicera, men journalisten gör själv bedömningen vad som ska publiceras.” (Anders)

”Vi censurerar aldrig. Vi måste kunna tro på att det vi publicerar stämmer och håller.” (Erika)

”Man ser till att ha ordentligt på benen innan man publicerar något.” (Melker)

7.4. Upplever ingen självcensur eller känslor av tvång

Vi kan se att intervjupersonerna har olika sätt att anpassa sig till arbetsplatsernas intressen. Gällande huruvida intervjupersonerna påverkas av de ekonomiska faktorerna så hävdar de flesta att det inte påverkar deras rapporteringar. Generellt försöker intervjupersonerna navigera mellan sitt redaktionella ansvar och externa påverkningar.

”Nej, det tror jag inte. Det har aldrig kommit påtryckningar om att vi inte får skriva om något speciellt eller så.” (Melker)

”Det finns ingenting som jag känner mig tvingad att rapportera om för att passa företagets intressen.” (Mats)

”Jag har inte upplevt att jag har använt självcensur, men det har uppstått händelser där andra parter har bett mig att avvakta eller ändra min rapportering”. (Sofia)

Majoriteten av journalisterna hade inte upplevt att de varit tvungna att självcensurera eller avstå från att rapportera om ett ämne. De journalister som har avstått från att rapportera om ett visst ämne uttrycker blandade känslor, en blandning av frustration, ilska, och uppgivenhet.

Vissa betonar vikten av integritet och moral i journalistiken och är beredda att avstå från publicering om det strider mot deras etiska principer. Medan andra framförde behovet av att respektera beslut från chefer eller kollegor, även om det kan leda till känslor av irritation eller trötthet. Sammantaget ger svaren en inblick i journalisternas komplexa relation till självcensur och de olika faktorer som kan påverka deras beslut att avstå från att rapportera om vissa ämnen.

7.5. Viktigt med journalistikens integritet och trovärdighet

Journalisternas svar ger en tydlig bild av hur självcensur kan påverka journalistikens integritet och trovärdighet negativt. De betonar vikten av att inte låta påtryckningar eller hot påverka journalisternas arbete och att undvika självcensur. Strategierna för att hantera detta tryck varierar, men inkluderar att använda sunt förnuft, ha öppna diskussioner med chefer och kollegor, samt att påminna varandra om journalistikens uppdrag och värde. En del betonar också behovet av en stark relation med ledningen för att kunna hantera konflikter och

påtryckningar på ett professionellt sätt.

”Jag ser twitter, instagram osv, när folk betar sig som rövhattar mot enskilda journalister, man tar ut frustrationen på att just ”sitt lag” går dåligt. Jag har full respekt för de som känner sig tveksamma att publicera vissa saker.” (Melker)

”Det är ett stort problem att journalister inte får eller vågar göra sitt jobb. Det är inte att leka med, speciellt vissa personer.” (Mats)

7.6. Respekten för yttrandefrihetens lagar och framtidens utsikter

Journalisterna framhäver vikten av att respektera lagar och etiska regler för att balansera pressfrihet med ansvar. När det gäller själv censur är åsikterna delade. Vissa tror att det inte är vanligt, medan andra erkänner dess existens och dess påverkan på nyhetsrapporteringen.

För att minska själv censur och främja en mer öppen journalistik föreslår journalisterna olika åtgärder, inklusive ökad transparens, modigare rapportering och förbättringar i samhället som helhet. Det är tydligt att de ser journalistikens roll som viktig och är engagerade i att upprätthålla dess integritet och relevans.

”Vi i Sverige har varit bra på integritet och journalistisk frihet, men håller det på som det gör nu så blir det ju sämre.” (Mats)

Journalisternas svar ger olika perspektiv på åtgärder för att minska själv censur och främja en mer öppen journalistik. En önskan är att människor ska vara mer försiktiga med vad de säger och att det behövs mer utbildning om vad hot och hat kan innebära. Samtidigt poängteras vikten av att prata öppet om hot och förtal samt att straffa dem som hotar eller förtalar andra för att minska själv censur.

En del framhäver behovet av att vara mer transparent och publicera mer information för att öka trovärdigheten. Många uttrycker oro för en ökande själv censur, särskilt med tanke på det de upplever som ett mer auktoritärt klimat i samhället. Ökad digitalisering och ekonomiska utmaningar inom medielandskapet är också faktorer som kan påverka själv censur.

Trots detta finns det en hoppfullhet om att modiga och sakliga journalister kommer att bidra till en ljusare framtid i det nya medielandskapet.

”Jag tror att både självcensur och censur kommer att se mörkare ut, vi ser ett mer auktoritärt Europa. Så länge det fortsätter så här så tror jag att färre och färre söker till journalistutbildningar varje år. Det är inte kul, oavsett om jag inte har fått några hot eller så. Det kommer inte bli bättre om inte samhället gör något åt det.” (Melker)

”Världen är inte svart/vit, snarare gråspräcklig. Tillräckligt med tid att förklara sammanhangen, hur saker hänger ihop. Slimmade redaktioner är förödande, det krävs både resurser och tid för att göra bra jobb. Självklarheter egentligen men så ser verkligheten av idag inte ut. Vi måste fortsätta vara modiga och socialt nyfikna.” (Viktoria)

8. Analys

Studien visar att majoriteten av journalisterna inte har känt sig tvingade till att självcensurera sig själva på grund av rädsla för konflikter eller liknande. Det tyder starkt på att de vill upprätthålla journalistikens integritet och objektivitet trots eventuella påtryckningar från olika håll.

Utifrån agenda setting-teorin är media en viktig aktör som formar den allmänna agendan genom att välja vilka ämnen som ska rapporteras och hur de ska presenteras (Shehata, 2019). I våra intervjuer kunde vi se ett mönster där journalisterna upplever olika grader av hot men aldrig våld, vilket påverkar vilka ämnen de väljer att rapportera om och hur de presenterar dem.

Upplevelserna av hot och hat var olika mellan kvinnor och män. Kvinnliga journalister fick ta emot mer sexuella hot. Utifrån våra intervjuer fick männen inte samma typ av hot som kvinnorna. Männen fick något mildare kommentarer, som att höra från gängkriminella att de vet vad de heter.

Dessa upplevelser kan leda till självcensur och att rapporteringen blir annorlunda, vilket kan leda till att vissa ämnen undviks. Enligt Carlsson och Pöyhtäri, (s. 12) är bristande säkerhet en av anledningarna till självcensur inom journalistiken. Hot och hat från olika grupper eller makthavare kan göra att journalister avstår från att publicera vissa ämnen av rädsla för repressalier. Speciellt känsliga frågor kan leda till hot och hat mot journalister som då avstår från att rapportera för sin egen säkerhets skull. Men majoriteten av intervjuobjekten påverkades inte av hoten och rapporterade ändå, trots hot och hat som de får.

I enstaka fall hävdade journalisterna att de hade upplevt hot i verkligheten genom kommentarer eller att de tagit emot hatbrev. Enligt Löfgren Nilsson och Örnebring (2016) är mejl det vanligaste sättet att ta emot hot och trakasserier, men också sociala medier generellt. Det vanligaste hotet handlar om fysiskt våld, medan de kvinnliga journalisterna särskilt utsätts för hot om sexuellt våld, vilket också framkom i vår studie (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016).

Genom den deontologiska teorin, även kallad pliktetiken, går det att se hur journalisternas yrkesroll påverkas och hur teorin vävs in i deras dagliga arbete. Den deontologiska teorin, som förespråkar handlingar baserade på de moraliska skyldigheterna journalisterna har snarare än konsekvenser, ger en vägledning åt journalisterna när de navigerar genom etiska dilemman i sitt yrke. För journalisterna kan det innebära en känsla av ett moraliskt ansvar gentemot sanningen, individernas rätt till information och objektiviteten där journalisten aldrig bör ljuga eller undanhålla sanningen oavsett dennes motiv (Hammarlin & Yngvesson, 2019).

Pliktetikens ramverk ger kännedom om journalistens moraliska ansvar gentemot sitt yrke och allmänheten. Intervjupersonerna var eniga om att de inte låter externa påtryckningar, eller påtryckningar från arbetsgivaren, påverka deras beslut om publicering. De var också eniga om att medieetik och de journalistiska spelreglerna vägde tungt i deras beslut om att publicera en nyhet.

Intervjuobjekten hävdade att de försökte navigera i sin yrkesroll som journalist genom att följa sina etiska riktlinjer och hålla sig till sitt uppdrag som är satt av deras arbetsgivare, men också deras individuella plikter, som att vara oberoende, trovärdig och objektiv.

Journalisterna delade inte samma erfarenheter om hur de påverkas individuellt av hat och hat. Alla de åtta intervjupersonerna gav olika svar på hur de väljer att hantera hot och hat i sin roll som journalist. En av intervjupersonerna visade en proaktiv inställning genom att bolla och söka stöd från sin chef och ansvariga utgivare.

Alla intervjuobjekten har en gemensam syn på allvaret kring hot och hat, men är också eniga om att de bör hålla fast vid de journalistiska principerna och värna om den enskilda människan, vilket kan tolkas som att deras arbete är grundat i etiska överväganden snarare än rädsla för hoten.

Dessa individuella reaktioner på hot och hat visar att det finns en mängd olika sätt att hantera sådana utmaningar. De kan främst söka stöd inom sin arbetsplats men också försöka att inte ta åt sig av dessa hot och hat personligt, vilket indikerar en komplex och varierad syn på deras roll som journalist och den personliga integriteten hos dem som arbetar inom yrket.

De individuella erfarenheterna av hot och hat som diskuteras av våra intervjupersoner korrelerar starkt med den tidigare forskningen om självcensur inom journalistik. Enligt Löfgren Nilsson (2019) och Brottsoffermyndigheten (2021) är hotet och trakasserierna, särskilt via sociala medier och mejl, betydande faktorer som påverkar journalisternas arbete och välmående. Detta bekräftas av våra intervjupersoner, som rapporterade olika sätt att hantera hotet och hatet, från att söka stöd inom arbetsplatsen till att aktivt undvika självcensur.

Dessa individuella reaktioner illustrerar journalistrollens komplexitet och den personliga integriteten hos dem som arbetar inom yrket, vilket stöds av tidigare forskningsresultat om självcensur inom journalistiken.

Journalisternas syn på framtiden gällande självcensur ger en värdefull insikt i hur hotet och påtryckningarna kan påverka journalistiken. Intervjupersonernas åsikter reflekterar en oro för att självcensuren kommer att öka. Dessa resonemang stöds av tidigare forskning som visar att dessa påtryckningar är betydande faktorer som påverkar journalisternas välmående och arbete. Resultaten från Monica Löfgren Nilsson (2019) och Brottsoffermyndigheten (2021) indikerar att hat och hot på nätet leder till ökad självcensur bland journalister, vilket kan minska objektiviteten i nyhetsrapportering och mångfalden.

Journalisternas olika perspektiv på hur de ska minska självcensuren och främja en mer öppen journalistik återspeglar en bredare debatt inom branschen.

Dessa åsikter illustrerar behovet av det holistiska angreppssättet för att kunna hantera självcensur inom journalistiken, vilket i sin tur kan ta hänsyn till både individuella och strukturella faktorer. Journalisternas svar på studien tillsammans med tidigare forskning betonar vikten av att skydda journalisternas integritet och möjliggöra en fri och öppen nyhetsrapportering.

9. Slutsatser och diskussion

9.1. Hur påverkar hot och hat journalisters vardag i åtta undersökta lokalmedier?

Hot och hat påverkar journalisters vardag i de undersökta lokalmedierna och effekterna av detta är att det skapar en känsla av osäkerhet och oro hos vissa men inte alla.

Intervjupersonerna rapporterar om att de regelbundet får trakasserier och hot, främst via e-post och sociala medier. De betonar också att det ofta förekommer situationer där de har känt sig trakasserade eller hotade i sitt arbete, vilket kan påverka deras förmåga att fylla sin roll som journalist och därmed skapar en känsla av otrygghet hos dem.

9.2. Hur upplever journalisterna att yrkesrollen påverkas?

Det framkommer att ingen har avstått från att publicera eller rapportera om ett visst ämne på grund av rädslan för repressalier. De betonar hur viktigt det är att upprätthålla journalistikens integritet och trovärdighet trots de hot och påtryckningar de utstår.

9.3. Hur upplever journalisterna att de påverkas individuellt?

Journalisterna upplever individuellt olika typer och effekter av hot och hat. Somliga känner sig mer påverkade än andra och det framkommer att de hanterar hoten och trakasserier på olika sätt. Som tidigare nämnts känner en del oro och otrygghet och andra försöker att inte

låta det påverka dem i deras arbete. Kvinnorna är särskilt utsatta och upplever att de oftare får stå ut med hot och hat än männen. Hoten som riktas mot intervjupersonerna skiljer sig mellan män och kvinnor.

9.4. Hur ser journalisterna i studien på problemet med självcensur?

Intervjupersonerna var eniga om att de ser problemet med självcensur som en konsekvens av hat och hot. Majoriteten av intervjupersonerna menade att framtidens journalistik kommer att ha ett hårdare klimat och att självcensur måste tas på allvar. Intervjupersonernas förslag på åtgärder var främst en fortsatt öppen journalistik, mer utbildning och att fler ska prata öppet om hot och hat.

9.5. Begränsningar i studien

Vår studie är baserad på intervjuer med ett begränsat antal journalister, vilket innebär att resultaten inte kan generaliseras till alla journalister. Vårt metodval är passande för att besvara våra frågeställningar i undersökningen, men för att ge en klarare bild hade ett alternativ varit att göra enkätundersökning med ett betydligt större urval, med minst 100 intervjupersoner. Syftet med att intervjua journalister var främst för att ge oss en djupare förståelse, där möjligheten att leva sig in i deras upplevelser blev lättare. Vi ser även att intervjuer möjliggör att det skapas en dialog och att följdfrågor får utrymme att ställas, som i sin tur ger en djupare bild.

9.5. Förslag till vidare forskning

I denna undersökning strävar vi efter att inte bara fylla i kunskapsluckor utan också att skapa en bra grund för att bidra till framtida empiriska studier.

I tidigare forskning visas att kvinnor får utstå hot om sexuellt våld än vad männen får (Brottsoffermyndigheten, 2021, s. 8). Utifrån vår egen studie har vi kunnat se en skillnad mellan hur hoten ser ut hos kvinnliga och manliga journalister. Det skulle vara intressant om framtida forskning kunde gå djupare inom detta område.

10. Referenser

Alvehus, J. (2022). Skriya uppsats med kvalitativ metod - En handbok | Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Brottsoffermyndigheten. (2021). Näthat och själv censur – det nya normala? [online] Umeå: Brottsoffermyndigheten. Tillgänglig på: <https://www.brottsoffermyndigheten.se> [Hämtad 2024-04-29]

Carlsson, Ulla & Pöyhtäri, Reeta (red.) (2017). *The assault on journalism: building knowledge to protect freedom of expression*. Göteborg: Nordicom

Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) (2019). Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Hammarlin, M.-M., & Yngvesson, S. W. (2019). Filosofiska grunder för journalistik etik. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), Handbok i journalistikforskning. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Karlsson, Michael & Johansson, Bengt (red.) (2019). Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Löfgren Nilsson, M. (2021). Hot och hat mot journalister 2019. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet, Göteborg.

Löfgren Nilsson, M, & Örnebring, H. (2016). Journalism Under Threat Intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice* 10 (7): 880– 890.

Shehata, A (2019). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), Handbok i journalistikforskning. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Strömbäck, J (2019). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärdering. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), Handbok i journalistikforskning. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Yesil, M. M. (2014). The Invisible Threat for the Future of Journalism: Self- Censorship and Conflicting, Interests in an Increasingly Competitive Media Environment. *International Journal of Business and Social Science*, 5 (3): 71-78. [Hämtad 2024-04-29]

11. Bilagor

11.1. Intervjufrågor

1. Har du någonsin upplevt något obekvämt, hot eller våld på grund av att du har skrivit om något känsligt ämne?
2. Hur har dessa upplevelser påverkat ditt arbete som journalist?
3. Har du någonsin känt dig tvungen att avstå från att publicera något på grund av rädsla för konflikter eller repressalier?
4. Vilka faktorer eller överväganden spelar in när du bestämmer dig för att censurera eller filtrera information?
5. Hur påverkar externa påtryckningar, såsom politiskt tryck eller hot från intressenter, ditt beslut att publicera eller avstå från att publicera viss information?
6. Vilka etiska överväganden gör du när du ställs inför beslutet att publicera eller censurera information?
7. Har du någonsin känt att du har blivit tvingad att anpassa din rapportering för att passa din arbetsplats eller företagets intressen?
8. Hur påverkar ekonomiska faktorer, såsom annonser eller sponsring, din rapportering och beslut om publicering?
9. Kan du beskriva en specifik situation där du känt dig tvungen att självcensurera och avstå från att rapportera om ett ämne?
10. Vilka känslor eller reaktioner upplever du när du känner att du måste självcensurera?
11. Hur tror du att självcensur påverkar journalistikens integritet och trovärdighet?
12. Finns det några strategier eller metoder du använder för att hantera trycket att självcensurera och ändå leverera objektiv rapportering?

13. Vilken roll spelar lagar och regler kring yttrandefrihet och pressfrihet i ditt beslut att publicera eller censurera information?
14. Hur tror du att branschens kultur och normer påverkar förekomsten av självcensur inom journalistiken?
15. Vilka åtgärder eller förändringar skulle du vilja se för att minska förekomsten av självcensur och främja en mer fri och öppen journalistik?
16. Hur tror du framtiden ser ut med självcensuren inom journalistiken?

11.2. Missivbrev

Ämne: Viktig studie om din arbetsmiljö

Hej! Vi är två journaliststudenter från Södertörns högskola som håller på med C-uppsats. Vi ska genomföra en kvalitativ undersökning med intervjuer, och vi vill fråga dig om du vill vara med och delta i vår undersökning. Intervjun sker digitalt och tar cirka 30 minuter.

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur du förhåller dig som journalist till det förändrade arbetsklimatet och det ökade problemet med hat och hot. I takt med digitaliseringen, sociala mediernas expansion och "cancel-kulturen" vill vi ta reda på hur du utifrån dina tidigare erfarenheter har påverkats av detta. Vi tycker att detta är ett viktigt område att undersöka och hoppas på din medverkan.

För att vara med i undersökningen svara på detta mejl senast 9 april så bokar vi in en lämplig intervjutid.

I vår undersökning deltar minst åtta journalister och alla deltar anonymt. Vi kommer att lagra information på ett noggrant sätt, så att ingen obehörig får åtkomst till den data vi har samlat in. Som deltagare i undersökningen har du enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer behandlas.

- Du har också rätt att ansöka om ett så kallat registerutdrag, samt att få eventuella fel rättade. Vid frågor om behandlingen av personuppgifter kan du vända dig till Högskolans dataskyddsombud.
- Ditt deltagande i undersökningen är helt frivillig.
- Undersökningen presenteras i form av en C-uppsats vid Södertörns högskola.

11.3. Samtyckesblankett

Medgivande

Samtycke till deltagande i studien: **Rapporteringen som inte berättas - En studie om självcensur inom journalistiken.**

Jag bekräftar härmed att jag har tagit del av skriftlig och muntlig information om studien och accepterat att delta. Jag har fått möjlighet att ställa frågor om studien. Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för obehöriga. Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Ort och datum

Förnamn och efternamn

Adress

Telefonnummer

Namnteckning
